

Investeringar för framtiden?

Göteborg grundades 1621 av Gustav II Adolf och inför det stundande jubileet talas det mycket om investeringar för framtiden. På Lindholmen ska det byggas en skyskrapa, under jorden en Västlänk och uppe i luften en linbana. För att inte tala om behovet av en ny arena ...

Jag ämnar inte diskutera om dessa projekt är kloka eller okloka, utan backar istället bandet för att ställa den obekväma frågan: Är det en sanning att storslagna satsningar säkrar vår framtid?

En underliggande, men outtalad, förutsättning för alla dessa planer är bilden av en utveckling som fortsätter i samma riktning som de senaste seklerna med ny teknik, högre materiell standard och en stadigt växande ekonomi. I många avseenden har vi ett gyllene sekel bakom oss där många lyfts ur fattigdom och misär, ett välfärdssamhälle har byggts och där demokratin har kunnat värnas. Med magkänslan är det därför lätt att, åtminstone för oss som lekmän, omfamna det vi kan skåda i backspegeln och ta för givet att det också är en berättelse om framtiden. Av våra beslutsfattare har vi däremot rätt att förvänta oss mer, nämligen att hjärnan och ett skarpt intellekt tar kommandot över signalerna från magen.

Den ekonomiska tillväxten, som hos oss i väst legat på några procent om året, har gått hand i hand med en ökad förbrukning av naturresurser och energi, framför allt fossil sådan. Resurserna är ändliga och Moder Jord kommer, förr eller senare, markera gränserna. Gränser som inte är förhandlingsbara. Sett i det skenet är sannolikheten låg att en tillväxt som historisk bevisat fördubblingar av BNP ungefär vart trettionde år ska kunna fortgå.

En grundförutsättning för alla framtidsspaningar borde därför vara att även om 1900-talet präglades av en ständigt expanderande BNP, kommer 2000-talet att kännetecknas av att tillväxten visade sig vara omöjlig. Med ett sådant framtidsscenario vänds saker på ända:

- I en tillväxtekonomi är det klokt att skuldsätta sig, konsumera och investera, för att betala tillbaka i en framtid då man blivit rikare. Detta är inget uttryck för lättsinne utan ligger inbyggt i tillväxtens logik, något som både företag, privatpersoner och nationer verkar ha förstått. Men i en krympande ekonomi kommer samma logik visa att skulderna inte var någon bra idé.
- Med ett fokus på nyinvesteringar i exempelvis järnvägar kommer mängden spår, växlar och kontaktledningar att öka. Redan idag kan man läsa om ett underhållsberg som det beräknas ta årtionden att beta av. I en krympande ekonomi, med lägre skatteintäkter, blir detta än värre.

Kära politiker, tänk utanför den invanda och bekväma boxen. Min övertygelse är då att ni med en osäker framtid i sikte inte kommer att låsa upp resurser i stora projekt utan istället lägga krutet på det småskaliga och flexibla. Solceller istället för motorvägar, vårda det befintliga istället för att bygga nytt.

Att dåtidens stora investeringar som Göta Kanal och järnvägens stambanor med facit i hand visade sig vara lönsamma är självfallet inget bevis för att de projekt som diskuteras år 2016 kommer att betraktas som kloka och förutseende om femtio år.

Stellan Tengroth